

**DECLARACIÓ CONJUNTA DELS
DEFENSORS DEL POBLE
AUTONÒMICS DAVANT DE LA CRISI
HUMANITÀRIA QUE AFECTA ELS
REFUGIATS I SOL-LICITANTS D'ASIL**

dPA defensor del pueblo Andaluz

SÍNDIC
EL DEFENSOR
DE LES
PERSONES

Valedor
do Pobo
Galicia

Diputado del Común
PARLAMENTO
DE CANARIAS

arartek
Herriaren Defendatzaia
Defensoria del Pueblo

SÍNDIC DE GREUGES
COMUNITAT VALENCIANA

PROCURADOR DEL COMÚN
DE CASTILLA Y LEÓN

Defensor del Pueblo
de Navarra
Nafarroako Arartekoa

ELS DEFENSORS DEL POBLE DE LES COMUNITATS AUTÒNOMES DAVANT DE LA CRISI HUMANITÀRIA QUE AFECTA ELS REFUGIATS I SOL·LICITANTS D'ASIL

El Defensor del Pueblo Andalúz, el Síndic de Greuges de Catalunya, el Valedor do Pobo, el Diputado del Común, l'Ararteko, el Justicia de Aragón, el Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, el Procurador del Común de Castilla y León, i el Defensor del Pueblo de Navarra,

Reunits a Vitoria-Gasteiz el 2 de febrer de 2017,

Manifesten que

En la seua condició d'institucions encarregades de vetlar pel respecte i la promoció dels drets humans, consideren indispensable alçar la veu per a expressar a l'uníson la seua consternació davant de la gravíssima crisi humanitària que afecta els sol·licitants d'asil i refugi a Europa mentre es tramiten amb comptagotes els procediments d'acollida en els estats membres de la Unió Europea (UE).

Reconeixen que, tot i que una solució durable i sostenible de la problemàtica del desplaçament dels refugiats consistiria a tractar el conflicte en els països d'origen, això no ha estat així. Per això, és urgent buscar solucions humanitàries en consonància amb la magnitud del problema existent.

Tot fent-se ressò de la reivindicació de les organitzacions socials i de part important de la població civil de les seues comunitats autònomes respectives, se senten en l'obligació ineludible d'apel·lar a les diverses institucions implicades en la gestió d'aquesta crisi, perquè s'arbitren sense dilació mesures destinades a protegir eficaçment la vida, la integritat, els drets i la dignitat de centenars de milers de persones, homes, dones, xiquetes i xiquets, que han estat impel·lits a

escapar dels seus països d'origen, immersos en conflictes devastadors i que són mereixedors de protecció internacional.

Observen, amb creixent preocupació, com les condicions hivernals i l'onada de fred que sacseja el nostre continent han empitjorat encara més les ja penoses condicions de vida dels qui es troben en espera de ser acollits i protegits, i han provocat la pèrdua de vides humanes i situacions angoixoses totalment inacceptables des d'un punt de vista humanitari, la qual cosa posa encara més en evidència la insuficiència de les actuacions dutes a terme per a donar resposta a les seues necessitats més elementals.

Subratllen la plena vigència del dret internacional humanitari, en especial del Conveni de Ginebra i el Protocol de Nova York, i de la normativa internacional de garantia dels drets humans, la Declaració Universal dels Drets Humans i els subsegüents tractats, com ara el Conveni Europeu de Drets Humans i el Tractat de Lisboa que inclou la Carta dels Drets Fonamentals de la UE, que reconeixen drets fonamentals vinculants per a les institucions comunes i els estats membres que la componen.

Recorden que les normes esmentades tenen naturalesa universal i han de ser aplicades a tots els éssers humans sense excepció en qualsevol lloc i temps; i criden l'atenció sobre la Declaració de les Nacions Unides de 19 de setembre de 2016, segons la qual la responsabilitat de protegir les persones refugiades és col·lectiva.

Rebutgen les mesures adoptades per alguns governs que comporten un clar incompliment de la normativa de protecció internacional i dels valors i principis que la inspiren.

Deploren l'escàs compliment dels compromisos relatius a la reubicació i reinstal·lació de persones refugiades per part dels estats membres de la UE i, en particular, per Espanya, la qual cosa ha impedit que les CA hagen pogut complir fins a hui les seues funcions en l'acollida de les persones sol·licitants de refugi.

Consideren que la presència a Europa d'un nombre elevat de persones sense estatut de refugiat ni autorització de residència i de treball afecta negativament la dignitat, el dret a la igualtat i el gaudi dels drets humans en conjunt.

Constaten que la qüestió dels refugiats és un assumpte d'àmbit europeu que afecta, no només directament tots els estats membres de la UE, sinó també les CA de l'Estat espanyol.

Verifiquen que l'actual sistema ordinari d'acollida de persones sol·licitants de refugi o de protecció internacional no permet la posada a disposició de les places necessàries per a complir els compromisos internacionals assumits per l'Estat espanyol.

Consideren que l'excepcionalitat, la urgència i la gravetat de la crisi humanitària fan necessari superar l'actual sistema d'acollida, lent i ineficaç, i que cal afavorir mecanismes de coordinació territorial entre l'Administració central i les de les comunitats autònomes que possibiliten una gestió capaç de donar resposta a la magnitud del problema, ja que no es pot obviar que són, precisament, les autoritats territorials les que també tenen responsabilitat, en la primera fase, en la prestació dels servicis públics i l'atenció que necessiten les persones refugiades que poden arribar als seus territoris i, en la segona fase, en les polítiques d'integració que permeten la seua incorporació i participació social.

Observen que les CA han expressat públicament el seu marcat compromís d'intervindre més activament en la solució dels diferents problemes que afecten els refugiats.

Com a conseqüència d'això anterior, els defensors de poble enumerats més amunt, sobre la base dels pronunciaments previs efectuats tant per la defensora del poble d'Espanya com per les defensories del poble autonòmiques, i en un diagnòstic compartit de la situació actual, expressen la seua convicció que és indispensable avaluar de manera aprofundida els motius pels quals no s'ha pogut oferir fins ara acollida als sol·licitants de refugi i de protecció subsidiària humanitària a Europa, i fan una crida a dissenyar altres estratègies extraordinàries capaces de fer front al cataclisme humanitari a què s'està enfrontant Europa.

Entre les mesures que proposen els defensors del poble autonòmics, es relacionen les següents:

Referides a les CA: propostes que seran traslladades pels defensors autonòmics als responsables governamentals de cada comunitat autònoma, adaptant-les i concretant-les, si escau, a la realitat particular de cada territori:

- Necessitat d'incorporar a les agendes polítiques respectives un paper més decisor en la política d'immigració i d'asil.
- Oferir places, en col·laboració amb els municipis i altres entitats locals i forals, que possibiliten un augment de les reubicacions i instal·lacions arreu de l'Estat, amb vista al compliment dels compromisos assumits.
- Reservar places específiques dirigides a la protecció de menors estrangers no acompanyats sol·licitants de refugi i adequar l'atenció a les necessitats derivades de la seua situació de vulnerabilitat especial (conflicte bèl·lic, tràfic, etc.).
- Col·laborar amb l'Administració de l'Estat en totes les accions que possibiliten una acollida més adequada de les persones demandants de refugi o de protecció subsidiària.
- Posar en marxa taules interinstitucionals i elaborar plans d'actuació per a l'acollida de persones refugiades, acords amb les directrius de la UE, en cas que no s'haja fet en l'actualitat.

I que s'hi preveja la participació de les entitats socials que treballen en l'acollida de les persones refugiades.

- Establir sistemes que recullen i gestionen de manera eficaç els oferiments respecte de l'acolliment i atenció a les persones refugiades que s'han presentat per part de les famílies i persones individuals, sota la supervisió i amb el suport de l'Administració.
- Prioritzar l'atenció a les persones refugiades en els plans d'integració que s'estan desenvolupant tant a escala autonòmica com local.
- Analitzar la possibilitat de col·laborar activament juntament amb l'Estat en el Pla coordinat d'ajuda d'emergència o instrument semblant, amb la finalitat de participar en el mecanisme de protecció civil de la UE i oferir suport pràctic als països desbordats per una situació de crisi, amb caràcter urgent, per a fer front a la situació d'emergència que estan vivint per les baixes temperatures de l'època hivernal.
- Prestar una atenció especial a les necessitats educatives, a l'escolarització tardana dels menors i facilitar l'accés als servicis educatius complementaris, especialment el menjador i el transport escolar.
- Donar suport a programes de sensibilització i informació sobre els drets humans en general i, en concret, respecte del dret a l'asil, que permeten combatre qualsevol brot de racisme o xenofòbia i la criminalització dels refugiats.

Referides a l'Estat espanyol: propostes que seran remeses a la defensora del poble, a fi que les dirigeixi a les instàncies oportunes de l'Administració General de l'Estat:

- Tindre en compte les conclusions de les jornades organitzades pel Defensor del Poble i Acnur el 5 d'octubre de 2016 i en l'informe del Defensor del Poble: *L'asil a Espanya: La protecció internacional i els recursos del sistema d'acollida*.
- Accelerar el compliment dels compromisos assumits amb la UE d'acolliment de persones refugiades, posant en marxa les mesures que estiguen al seu abast per a això: posada a disposició de places d'acollida, enviament d'experts a les agències, oficials d'enllaç, etc.
- Establir mecanismes de coordinació estable amb les comunitats autònomes que possibiliten una coresponsabilitat en la gestió i l'acollida de les persones demandants d'asil en els diferents territoris, prestant una atenció especial a la necessària informació, per a exercir millor les funcions legalment reservades a aquelles en matèria social.
- Atorgar a les CA que així ho demanen un paper que permeti traslladar la seua opinió i la seua posició en totes les fases, tant en relació amb les places per a participar en el programa de reubicació i reinstal·lació com en relació amb el procediment d'acollida.

- Incorporar els municipis i altres entitats locals i forals que sol·liciten la seua participació oferint places per a l'acollida.
- Reflexionar sobre possibles sistemes de desconcentració, a través de la fórmula legal que es considere oportuna, perquè aquelles CA que ho vulguen puguen coresponsabilitzar-se i participar en determinats tràmits en la cogestió de política d'asil i immigració, amb més pes del que s'ha tingut fins ara. No en va, les persones sol·licitants de refugi i, en general, les persones immigrants, són ateses pels servicis públics gestionats per aquestes, per la qual cosa les decisions que s'adopten afecten plenament l'exercici de les seues funcions.
- Valorar la possibilitat de concedir visats amb validesa territorial limitada per motius humanitaris, amb les cauteles necessàries, per les ambaixades d'Espanya (article 25 [Reglament \(CE\) núm. 810/2009](#) del Parlament Europeu i del Consell de 13 de juliol de 2009, pel qual s'estableix un codi comunitari sobre visats (Codi de visats), com, per exemple, el que s'ha fet en el cas dels corredors humanitaris promoguts per la Comunidad de San Egidio.
- Accelerar la possibilitat de participació en el mecanisme de protecció civil de la UE i oferir suport pràctic als països desbordats per una situació de crisi, amb caràcter urgent, per a fer front a la situació d'emergència que s'està vivint per les baixes temperatures de l'època hivernal.
- Establir instruments de transparència en la gestió dels fons de la UE dirigits a l'acollida de les persones sol·licitants de refugi i de protecció internacional, i fórmules de repartiment que tinguen en compte les actuacions d'altres administracions públiques.

Referides a la Unió Europea: propostes remeses als òrgans de la UE i els seus estats membres i, si escau, a la defensora del poble europea:

- Necessitat de remoure els obstacles que estan impeding el compliment, en els terminis desitjables, de l'acollida de la quota de refugiats assignats a Espanya.
- Analitzar el Sistema Europeu Comú d'Asil (SECA), tenint en compte la realitat ineludible que les persones presenten la sol·licitud d'asil i prenen decisions respecte del lloc de residència al marge de les previsions del sistema mateix.
- Promoure i facilitar la participació dels actors implicats en la reflexió i les propostes de modificació del SECA que actualment estan en marxa.
- Avaluar l'Acord amb Turquia, per considerar que és susceptible de vulnerar els drets de les persones sol·licitants de refugi, com ha denunciat la defensora del poble europea,

com també valorar-ne l'eficàcia, tenint en compte el prisma econòmic amb relació als fons econòmics assignats, i reflexionar si la resposta que Europa està donant mitjançant aquest acord es concilia amb un model respectuós amb els drets humans i els principis i valors proclamats en els articles 2, 3 i 6.1 del [Tractat de la Unió Europea](#).

- Explorar altres respostes complementàries que s'han posat en marxa fins al moment actual, en consideració a l'excepcionalitat de la situació, com ara la possibilitat que les ambaixades dels estats membres de la Unió Europea tramiten sol·licituds de refugi, tant dins de la Unió Europea com fora de la Unió Europea. L'opció que únicament se sol·licite als *hotspots* i al territori dels diversos estats europeus s'ha demostrat insuficient.

- Insistir en la conveniència que existisquen fluxos migratoris controlats i regulars com una alternativa respectuosa amb la globalització mundial, que evitaria els actuals drames humanitaris per a arribar a Europa. No en va, el tancament de les fronteres per a les persones refugiades i per a les persones migrants estimula l'existència de traficants de persones que intenten esquivar-les tot posant en risc la vida de molts éssers humans i que s'enriqueixen a costa de la seua desesperació.

Aquest document de propostes serà remés, als efectes corresponents, a l'Institut Internacional de l'Ombudsman (IOI), a través del president de l'IOI Europa perquè el presente en la seua junta executiva, juntament amb la proposta de crear una *task force* d'impuls i de coordinació entre tots els defensors europeus.